

РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И НА ЕДИН ОТ ЕЗИЦИТЕ, КОИТО ТРАДИЦИОННО СЕ ПОЛЗВАТ В СЪОТВЕТНАТА НАУЧНА ОБЛАСТ

I. Монографии, издадени в самостоятелни книги

Антоанета Робова, *Творчески фигури и кръговрат на изкуствата в прозата на Ерик-Еманюел Шмит*. Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, София, 2022. ISBN 978-954-07-5505-2, 304 с., рецензирано.

Резюме на български:

Монографията се състои от въведение, седем глави, заключение и библиография на жанров принцип (общо 256 заглавия, от които 14 творби в основния корпус анализирани произведения и 31 заглавия в разширения първичен корпус). Литературният корпус на труда обхваща шест романа, пет сборника с разкази, два опуса от „Шумът, който мисли“ и един текст на музикална тематика от „Кръговрат на незримото“.

Основната теза на монографията е, че широко застъпените интермедиялни и интертекстуални практики през първия прозаически период на Е.Е. Шмит (1994-2020) функционират като оператор на автотекстуална спойка, генерират естетико-етически заряд и стилистично своеобразие.

Възприемаме идеята за кръговрат, за да очертаем единната съвкупност от творби в проза, в които експлицитно и имплицитно присъства темата за изкуствата. Идеята за цикличност със завръщащи се фази обвързваме с вписването на Шмит в логика на приемственост спрямо творците, заявени от него като образци и учители. В метафоричното кръгообращение се включват както експлицитните интертекстуални практики посредством позоваването на артистичните завети на предходниците, така и имплицитните препратки и реминисценции. Литературата е с водеща роля в „кръговрата на изкуствата“ като приемник на другите изкуства, които моделират прозата на Шмит, но и поражат творческото му призвание. Изследването на тематичните, стилистичните и структурните проявления на кръговрата на изкуствата ни позволява да открием свойства на динамика и отвореност, повтаряемост и обновление. Сред формите на отваряне на литературния текст са взаимодействията с класическа музика и живопис, фотография и кино, съвременни визуални практики, актьорско майсторство и балет. Различните видове интермедиялност (по Ирина Райевски и Вернер Волф) обхващат по-традиционната тематизация, но и по-сложни похвати като структурно уподобяване и евокативни препратки. Проследяваме богата гама огледални техники, лайтмотиви, локална и дифузна интермедиялност, прости и комбинирани, единични и серийни препратки.

Широкият спектър артистични практики и различните творчески фигури в романи, разкази и тематични поредици изграждат плътната авторска „автотекстуалност“ (по Радосвет Коларов). Основни обединяващи повествователни стратегии, скрепяващи

връзките и аналозиите между текстовете в прозаическата продукция на Шмит, са интертекстуалните и интермедиялни практики. Те ни позволяват да групираме някои произведения в диптихи които отразяват тематичните и структурните им сходства. Също така обособяваме доминантни наративни матрици при романите, общ модел на вариативен принцип при музикалните опуси в чест на композиторите и тематично-структурни резонанси при сборниците с разкази. Методологията съчетава наратологични, семиотични и стилистични анализи. Интертекстуалните и автотекстуалните прочити се допълват и обогатяват от интермедиялните подходи. За научните цели на отделни глави в монографията се позоваваме и на изследвания от областта на когнитивните науки, рецептивната критика и философията.

Въведението предлага обстоен обзор на научната критика за автора и откроява научните приноси на изследването и неговата оригиналност. Втората глава на въведението очертава параметрите на труда: корпус, предмет, цели, тези и методология.

Първата част на труда, съставена от четири глави, е посветена на кратките форми в прозата на Шмит. В първа глава¹ се анализират три текста с общ наративен модел и автобиографично съдържание от тематичните поредици. Откроява се инициационната роля на музиката и по-конкретно на класическите композитори за писателското призвание на разказвача. В тази първа глава се извежда и ролята на естетическото преживяване като основополагащо за екзистенциалния и творчески опит. Във втора глава се проследява разнородната интермедиялност в сборника „Одет Тулмонд и други истории“, който съчетава дифузна музикализация с преплитане на изобразително и театрално изкуство. Изследват се различни огледални похвати при вграждането на екфразис, отразяващ основния наратив, но и авторефлексивни функции на писането в разказите от сборника.

Трета глава е посветена на обособения от нас „белгийски диптих“, в който обединяваме сборниците „Мечтателката от Остенде“ и „Двамата господа от Брюксел“ на базата на тематични сходства и структурни симетрии. Разглеждат се писателски образи, които проблематизират акта на писане и различни персонажи на читатели. Писателските и читателски практики се разглеждат като форми на (себе)познание, терапия, приемственост, но и (съ)преживяване с положителни и отрицателни ефекти. Четвърта глава показва структурните аналогии и вариативните сходства при други два сборника, които вдвояваме в тематичен диптих: „Концерт в памет на един ангел“ и „Отмъщението на прошката“. Анализират се нивата на музикализация в сборника и едноименния разказ „Концерт в памет на един ангел“, препращащ експлицитно към концерта на Албан Берг. Естетическото преживяване се обвързва с етически импликации при изграждането на персонажите. Модусите на емпатично (съ)преживяване се анализират и в разкази с експлицитен интермедиялен и интертекстуален заряд като „Мадмоазел Бътерфлай“ и „Нарисувай ми самолет“. Оперният интертекст в разказа-интерпретация и вариация по операта на Пучини и явните препратки към „Малкият принц“ и биографията на неговия автор придобиват етически функции в разказите на Шмит.

---

¹ В тази глава са включени и доразвити на български език идеи и анализи, представени в изследването ни на френски език: « Éric-Emmanuel Schmitt et ses maîtres de bonheur : à la croisée des voies littéraire et musicale », *Quêtes Littéraires*, issue: n° 9, Dec. 2019, pages:171-185, ISSN (print):2084-8099, ISSN (online):2657-487X, doi: <https://doi.org/10.31743/ql.5020> .

Втората част на монографията съдържа три глави, всяка от които е посветена на два романа, обединени от автотекстуални връзки и отразяващи еволюцията в стила и повествователните модели през разглеждания първи прозаически период на автора. Шестте романа, подчинени на два основни повествователни модела, са показателни за различни интермедиялни и интертекстуални практики, чиито изменения са предпоставени от социоисторическия и културен контекст в наративите. В първа глава се анализират два романа, посветени на интермедиялни практики от сферата на визуалните изкуства. Тези романи отразяват различни периоди и течения от развитието на изобразителното изкуство. „(Не)възможният Адолф“ съдържа явни и загатнати препратки към европейски творци и авангарди от началото на XX век. „Когато бях произведение на изкуството“, от друга страна, пречупва през сатирично-ироничния филтър² на първоличния разказ обширна гама експериментални и неконвенционални арт-практики от края на XX век. Противоположни в етически план фигури на творци – манипулатори и идеалисти – се разгръщат в романизиран изповед на преработения в жива статуя Тацио Фирели. В „(Не)възможният Адолф“ алтернативната фикция за художника Адолф Х., канализирал енергията си в творческа дейност, се разгръща с жанровите особености на „роман на артиста“, докато своеобразен „роман на диктатора“ се развива в паралелния преплетен наратив.

Във втора глава се проследява развитието на почерка на автора от първия му опит в романния жанр през 1994 г. („Сектата на егоистите“) до по-зрелия в композиционен и съдържателен план роман „Жената с огледалото“ (2011 г.). Обект на анализ са огледални структурни принципи и различни форми на себеизразяване посредством творчески дейности. В първия роман преобладават постмодерните техники на иронично и пародийно вписване на роящи се интертекстове и авторефлексии. В по-късния роман с три преплетени наратива за съдбите на Ан, Анна и Ани се разгръща идеята за емпатията като двигател на кръговрата поезия-биография-сценарий-актьорско превъплъщение при препредаването на завета на мистичната Ан от Брюж на жени-творци от следващи епохи.

Третата и последна глава на втора част е посветена на двата най-сложни романа на автора, които представляват своеобразен писателски синтез в края на първия прозаически период. В „Папагалите от площад Арцо“ изследваме кинематографичната интермедиялност, при която техниката на преплетените наративи се надгражда до уподобяване на жанра „хоров“ филм. Определяме романа като „катализатор на автотекстуалност“ поради разнородните автотекстуални препратки и похвати, които съдържа. В „Човекът, който виждаше отвъд лицата“ преоткриваме познатия модел на вътрешна фокализация и разказ от първо лице. Но в романа се обобщават и коментират основните философски и творчески търсения на автора, поради което го дефинираме като „рекапитулационна творба“, предлагаща тематичен и метатекстуален критически синтез.

---

² В две от подглавите, разглеждащи този роман (с. 152-169), сме включили и доразвили някои тези и идеи от статиите ни: 1. „Фотографски практики и трансгресивни естетики в романа на Ерик-Еманюел Шмит „Когато бях произведение на изкуството“, сп. *Филология*, бр. 36, 2019, с. 56-69; 2. „Иронични похвати и сатирични шрихи при изобразяването на артиста и неговата творба в романа на Ерик-Еманюел Шмит „Когато бях произведение на изкуството“, *Шестнадесета научна конференция на нехабилитирани преподаватели и докторанти от ФКНФ*, Мадлен Данова (съст.), Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, София, 2019, с. 81-87.

Автотекстуалното единство на кръговрата на изкуствата в прозата на Шмит обхваща синкретична съвкупност от интермедиялни похвати, явни интертекстове, алюзии и реминисценции. Вътрешната спойка на творбите се основава на репертоар от теми и лайтмотиви, показателни за хуманистичната философия на автора. Типологията от творчески фигури, свързани с етически и естетически концепции, композиционните модели и наративните матрици също са основополагащи елементи за обединяващите автотекстуални стратегии. (Авто)рефлексивната тематизация на естетически и емпатични (съ)преживявания допринася за своеобразието на прозата на Шмит, коментирано в диахронен план. Първият прозаически период отразява прехода към водещи литературни тенденции през XXI век със засилване на етическите функции на литературата, съвместяване на социална ангажираност, интермедиялни взаимодействия и отваряне на писателската дейност към (пре)осмислени роли и творчески обновления през XXI век.

Две рецензии за монографията са публикувани в специализирания научен печат (в сп. «Филология» и в сп. «Филологически форум»). Излизането на книгата също така е отразено в анонс в рубрика «Витрина» на сп. «Литературен вестник» бр. 33, 28.09-4.10.2022, с. 5. Монографията е включена в критическата библиография на страницата на Ерик-Еманюел Шмит в Wikipedia: на български и на френски език.

Резюме на френски:

La monographie est composée d'une introduction, de sept chapitres, d'une conclusion et d'une bibliographie par genre (256 titres au total, dont 14 œuvres dans le corpus principal des œuvres analysées et 31 titres dans le corpus littéraire élargi). Le corpus principal de l'ouvrage comprend six romans, cinq recueils de nouvelles, deux opus du *Bruit qui pense* et un texte du *Cycle de l'invisible*.

La thèse principale de la monographie est que les pratiques intermédiales et intertextuelles dans les romans, nouvelles et récits de la première période de l'œuvre narrative d'Éric-Emmanuel Schmitt (1994-2020) fonctionnent comme un opérateur de cohérence autotextuelle, révélatrice de la poétique esthétique-éthique et de l'originalité stylistique de l'auteur.

Les différentes pratiques créatives forment la dynamique intermédiaire du *cycle des arts* cristallisant en filigrane comme un facteur déterminant de l'unité interne du corpus. L'idée d'une cyclicité aux phases récurrentes est reliée à la volonté de Schmitt de s'inscrire dans une logique de continuité avec ses modèles d'artistes et ses maîtres spirituels. La circularité métaphorique est associée à la dynamique des pratiques intertextuelles explicites, entre autres l'hommage aux testaments artistiques des prédécesseurs, et aux allusions intratextuelles et intertextuelles. La littérature remplit une fonction primordiale au sein du *cycle des arts* en tant que récepteur modulant les autres arts. Ceux-ci interfèrent dans et avec la prose de Schmitt et engendrent sa vocation créatrice d'écrivain. L'exploration des manifestations thématiques, stylistiques et structurelles du *cycle des arts* permet de concilier circulation et ouverture, récurrence et renouvellement. Les pratiques intermédiales récurrentes incluent les interférences et dialogues avec la musique classique et la peinture, la photographie et le cinéma, les pratiques visuelles contemporaines, le théâtre et le ballet. Parmi les différents types de références intermédiales (d'après Irina Rajewsky

et Werner Wolf), nous trouvons la thématization plus traditionnelle, aussi bien que des techniques implicites plus innovantes telles l'imitation structurelle et les références évocatrices. L'étude propose une typologie de techniques spéculaires, de leitmotifs, de manifestations de l'intermédialité locale et diffuse, ainsi que des exemples de références simples et combinées, isolées et sérielles.

Le spectre varié de pratiques artistiques et les différents types de figures d'artistes dans les romans, les nouvelles et les cycles thématiques construisent la dense « autotextualité » (d'après le terme théorisé par Radosvet Kolarov) de l'œuvre schmittienne. Les principales stratégies unificatrices, qui renforcent les relations et les analogies entre les textes dans la production narrative de Schmitt, reposent sur les pratiques intertextuelles et intermédiales. Elles nous permettent de réunir certaines œuvres en diptyques qui reflètent des similitudes thématiques et structurelles. Par ailleurs, nous délimitons deux matrices narratives dominantes dans les romans, un modèle commun dans les opus-hommages aux compositeurs, aussi bien que des résonances thématiques et des symétries structurelles entre les recueils de nouvelles.

La méthodologie combine des analyses narratologiques, sémiotiques et stylistiques. Les lectures intertextuelles et autotextuelles sont complétées et enrichies par des approches intermédiales. Pour les axes d'analyse de certains chapitres de la monographie, nous nous appuyons sur des recherches en sciences cognitives, en critique réceptive et en philosophie.

L'introduction propose une synthèse détaillée des études critiques sur l'œuvre de Schmitt, en soulignant l'apport et l'originalité de cette monographie. Le deuxième chapitre de l'introduction expose les paramètres de l'ouvrage : corpus, sujet, objectifs, thèse et méthodologie.

La première partie de l'ouvrage, composée de quatre chapitres, est consacrée aux recueils de nouvelles et aux opus musico-littéraires de Schmitt. Le premier chapitre analyse trois textes à éléments autobiographiques, suivant la même matrice narrative, des cycles thématiques. Nous dégageons le rôle initiatique de la musique et, en particulier, des compositeurs classiques dans la vocation d'écrivain du narrateur. Ce premier chapitre met également en valeur le rôle de l'expérience esthétique comme composante fondamentale de l'expérience existentielle et créative. Dans le deuxième chapitre sont examinées les diverses formes de l'intermédialité dans le recueil *Odette Toulemonde et autres histoires*, qui combine une musicalisation diffuse avec un entrelacement de pratiques visuelles et de théâtralité. Diverses techniques spéculaires sont explorées telle l'incorporation de l'ekphrasis, reflétant le récit, ainsi que les fonctions autoréflexives de l'écriture dans diverses histoires du recueil.

Le troisième chapitre est consacré à deux œuvres que nous englobons sous l'appellation « diptyque belge » : *La rêveuse d'Ostende* et *Les Deux Messieurs de Bruxelles*. Ce regroupement est motivé par les similitudes thématiques et les symétries structurelles qui renforcent la cohérence thématique autotextuelle. Les figures d'écrivains qui problématisent l'acte d'écriture et les différents types de lecteurs sont analysés et commentés. Les pratiques d'écriture et de lecture sont étudiées en tant que formes d'(auto)connaissance, de thérapie, de continuité créative, mais aussi du point de vue de certains effets contradictoires d'empathie narrative et de lecture addictive.

Le quatrième chapitre montre les analogies compositionnelles et les similitudes variationnelles dans deux autres recueils que nous unissons dans un diptyque thématique : *Concerto à la mémoire d'un ange* et *La vengeance du pardon*. Les différents niveaux de musicalisation du recueil et de la nouvelle au titre d'emprunt « Concerto à la mémoire d'un ange »

qui fait explicitement référence au concert d'Alban Berg, y sont analysés en détail. L'expérience esthétique est liée aux implications éthiques dans la construction des personnages. Les modes de (co)expérience empathique sont également analysés dans les nouvelles ayant une charge intermédiaire et intertextuelle explicite, telles que « Mademoiselle Butterfly » et « Dessine-moi un avion ». L'intertexte dans la variation libre sur l'opéra de Puccini et les références explicites au « Petit Prince » et à la biographie de son auteur revêtent des fonctions éthiques.

La deuxième partie de la monographie comporte trois chapitres, dont chacun analyse et regroupe deux romans, unis par des liens autotextuels et reflétant l'évolution du style et des modèles narratifs au fil de la première période narrative de l'auteur. Les six romans, construits sur deux modèles narratifs principaux, sont révélateurs de différentes pratiques intermédiaires et intertextuelles dont l'évolution est déterminée par le contexte socio-historique et culturel des récits. Le premier chapitre analyse deux romans, consacrés aux pratiques intermédiaires dans le domaine des arts visuels, qui décrivent différentes périodes et courants dans le développement des pratiques avant-gardistes et certaines formes d'art contemporain. *La Part de l'autre* contient des références explicites et implicites aux avant-gardes et aux artistes européens du début du XXe siècle. *Lorsque j'étais une œuvre d'art* réfracte, à travers le filtre satirique et ironique du regard du narrateur autodiégétique, une gamme étendue de pratiques artistiques non conventionnelles de la fin du XXe siècle. Les figures de deux types d'artistes – manipulateurs et idéalistes – s'opposent sur le plan éthique dans le roman-confession de Tazio Firelli, métamorphosé en statue vivante. Dans *La Part de l'autre* l'histoire uchronique du peintre Adolf H., canalisant son énergie dans une activité créatrice, se déploie avec des éléments empruntés au genre *roman de l'artiste* alors qu'un récit parallèle entrelacé s'assimile à un *roman du dictateur*.

Le deuxième chapitre retrace l'évolution de l'écriture de l'écrivain, depuis sa première œuvre romanesque en 1994 (*La secte des égoïstes*) jusqu'au roman plus mûr sur le plan formel et thématique *La femme au miroir* (2011). L'analyse porte sur les principes spéculaires au niveau macrostructurel et sur les différentes formes de quête et d'expression de soi par le biais d'activités créatives. Dans le premier roman, les techniques postmodernes d'inscription ironique et parodique d'intertextes et d'autoréflexions prédominent. Le deuxième roman, avec ses trois récits entrelacés sur les destins d'Anne, Hanna et Anny, suggère l'idée que l'empathie fonctionne comme moteur du cycle poésie-biographie-scénario-jeu d'acteur lors des actes de transmission et de réinvention du testament poético-mystique d'Anne de Bruges par les femmes-artistes des époques suivantes.

Le troisième et dernier chapitre de la deuxième partie est consacré aux deux romans les plus complexes de l'auteur, qui représentent une sorte de synthèse à la fin de sa première période narrative. Dans *Les perroquets de la place d'Arezzo*, l'intermédialité cinématographique est mise en valeur à travers les analyses détaillées de la technique des récits entrelacés imitant le genre du film choral. Nous définissons le roman comme un *catalyseur d'autotextualité* en raison des références et des procédés autotextuels variés qu'il contient. Dans *L'homme qui voyait à travers les visages*, nous retrouvons le modèle narratif récurrent de la focalisation interne avec narrateur autodiégétique, mais le roman représente une synthèse des questionnements philosophiques et des quêtes esthétique-éthiques de l'auteur, raison pour laquelle nous le définissons comme une *œuvre récapitulative*, offrant une synthèse critique thématique et métatextuelle de l'œuvre narrative schmittienne.

En conclusion, l'unité autotextuelle artistique de l'œuvre analysée englobe un ensemble de techniques intermédiales, superposées aux réminiscences littéraires et autres intertextes ; un répertoire de thèmes et de leitmotifs, révélateurs de la philosophie humaniste de l'auteur ; des personnages d'artistes représentatifs de différentes conceptions éthiques et esthétiques ; des modèles compositionnels et des matrices narratives à la base de stratégies unificatrices globales. La thématization (auto)réflexive d'expériences esthétiques et empathiques amplifie la singularité d'une œuvre cohérente en renouvellement constant. La première période narrative reflète la transition vers les tendances littéraires dominantes au XXIe siècle, avec l'amplification des fonctions éthiques de la littérature, son ouverture aux interférences intermédiales et l'intégration des questionnements sociaux et philosophiques de l'écrivain engagé.

Deux recensions de la monographie ont été publiées dans des revues scientifiques (dans Philology et Philological Forum). La parution du livre fait également l'objet d'une annonce dans le journal littéraire Literaturen vestnik n° 33, 28.09-4.10.2022, p. 5. La monographie figure dans la bibliographie critique de la page Wikipédia d'Eric-Emmanuel Schmitt : en bulgare et en français.

II. Студии, издадени в чуждестранни научни издания

1. Antoaneta Robova, « **Éric-Emmanuel Schmitt et ses maîtres de bonheur : à la croisée des voies littéraire et musicale** », *Quêtes Littéraires*, issue: n° 9, Dec. 2019, pages:171-185, ISSN (print):2084-8099, ISSN (online):2657-487X, doi: <https://doi.org/10.31743/ql.5020>

Резюме на български:

Ерик-Еманюел Шмит разкрива музикалния генезис на своето писателско призвание в редица произведения с автобиографични елементи. В студията (24.5 стандартни стр.) се анализира ключовата роля на класическите композитори и на педагогическата майевтика на учителките по пиано за творческото развитие на протагониста в първоличното повествование на три творби. Изследват се (транс)формиращите функции на музикалното образование и по-конкретно инициационната роля на музиката на Моцарт, Бетовен и Шопен. Приносът на композиторите за духовното и интелектуално израстване на писателя се разглежда в екзистенциален и артистичен план като форма на естетическо приключение. Терапевтичните свойства на съприкосновението с музиката на Моцарт се анализират спрямо еволюцията на афективното преживяване на ученика. Писателското му осъзнаване възниква под знака на приемствеността с творческия завет на учителя. Моцартовият последовател преосмисля творческото си призвание и пренася в литературната проза музикалния почерк, изграден въз основа на философията на композиторите и негови „учители по мъдрост“. Тяхното влияние е открито в Шмитовия стил и в разпознаваемата музикалност на прозата му.

Резюме на френски:

Résumé : Dans plusieurs œuvres à éléments autobiographiques, Éric-Emmanuel Schmitt révèle la genèse musicale de sa vocation d'écrivain en soulignant le rôle des compositeurs classiques ou bien en décrivant la maïeutique pédagogique mise en œuvre par ses professeures de piano. L'objectif de cet article est d'étudier le rôle (trans)formateur de l'apprentissage musical et plus particulièrement de l'initiation à la musique de Mozart, Beethoven et Chopin dans trois œuvres à narrateur autodiégétique. Guides spirituels et maîtres à penser, ces compositeurs ont marqué le parcours existentiel et artistique d'Éric-Emmanuel Schmitt et ont inspiré sa propre aventure esthétique. La rencontre salutaire avec Mozart a induit la naissance de l'amour spirituel et a engendré le processus de conversion scripturale et de transmission créatrice. Le disciple mozartien réinvente sa vocation et transpose dans son œuvre littéraire des particularités de la philosophie musicale de ses « maîtres de sagesse » en s'inscrivant dans une logique de filiation spirituelle et esthétique.

2. Antoaneta Robova, « **Stratégies métalittéraires et pratiques essayistiques dans l'œuvre d'Éric-Emmanuel Schmitt** », *RELIEF - Revue Électronique de Littérature Française*, issue:13(2), 2019, pages:31-44, ISSN (online):1873-5045, doi: <https://doi.org/10.18352/relief.1048>

Резюме на български:

След 2005 г. Ерик-Еманюел Шмитт предприема публикуването на писателските си дневници, в които коментира в есеистичен стил някои свои романи и сборници с разкази. В тази студия (21 стандартни стр.) си поставяме за цел да покажем, че излезлите във вид на следговор дневници съставляват част от есеистичните текстове на автора. Автореференциалният им характер и критическото им съдържание са сред доминантите, изграждащи (мета)литературния статут на този дял от прозата на Шмитт. Подробно се анализира типологията на есеистичните практики и металитературните стратегии, както и функциите на оригиналните перитекстове (писателските дневници в *Концерт в памет на един ангел* и *Двамата господи от Брюксел*) и на по-късно публикуваните перитекстове (дневниците във вторите издания на романите *Евангелие според Пилат*, *(Не)възможният Адолф* и *Одисей from Багдад*).

Резюме на френски:

Résumé : À partir de 2005, Éric-Emmanuel Schmitt a entrepris la publication des journaux d'écriture commentant sur le mode essayistique certains de ses romans et recueils de nouvelles. Cet article se concentre sur ces postfaces comme partie intégrante des écrits essayistiques de l'écrivain. Leur composante *autolittéraire* ainsi que leur forte dimension critique valorisent la teneur (méta)littéraire de ce volet de l'œuvre de Schmitt. Il s'agit d'analyser la typologie des pratiques essayistiques et les stratégies métalittéraires, ainsi que les fonctions des péritextes originaux (les journaux d'écriture de *Concerto à la mémoire d'un ange* et *Les Deux messieurs de Bruxelles*) et des péritextes ultérieurs (les journaux de *L'Évangile selon Pilate*, *La Part de l'autre* et *Ulysse from Bagdad*).

III. Статии, издадени в български научни издания

1. Antoaneta Robova, « **Stratégies d’adaptation de *La vie devant soi* : fonctions éthiques et transformations filmiques** », *Colloquia Comparativa Litterarum*, № 8, 2022, 95-104.

Резюме на български:

Статията (18 стандартни стр.) е посветена на две филмови адаптации (от 1977 и от 2020) на романа на Ромен Гари *Животът пред теб*. Адаптацията се анализират от гледна точка на стратегиите за изменение на сюжета при преминаването от страницата към екрана. Текстът претърпява различни форми на контекстуализация и адаптация при филмовата транспозиция в ХХ век във Франция и при своя пренос в ХХІ век в Италия. Компаративното изследване откроява настъпилите промени при водещите форми на филмова адаптация от 70-те години на ХХ век до 2020. Установяваме, че в двата филма се наблюдава преход от верните спрямо първичния текст адаптации към стремежа към интертекстуалност и обновление. Анализът на хуманния заряд на екранизациите ни позволява да отчетем актуалността на етиката на Ромен Гари в ХХІ век.

Резюме на френски:

Résumé

L’article étudie deux adaptations filmiques (1977, 2020) du roman de Romain Gary *La vie devant soi* du point de vue des stratégies de transformation du récit lors de son passage de la page à l’écran et des contextualisations du texte (ré)adapté au XXe (en France) et au XXIe siècle (en Italie). L’étude comparative de cas est révélatrice de l’évolution en matière de formes d’adaptation dominantes : de la fidélité au texte source vers l’intertextualité et l’innovation. Nous montrons l’actualité de l’éthique humaniste de Gary à travers l’amplification filmique des valeurs humaines incarnées dans des personnages empathiques.

2. Антоанета Робова, „**Форми и залози на интермедиялната самоадаптация в творчеството на Ерик-Еманюел Шмит**“, *Кръстовища на литературата – годишник на АКСЛИТ*, т.10, 2022, ISSN 2603-5332.

Резюме на български:

Разглежданите в статията (16 стандартни стр.) самоадаптации са част от богатата гама интермедиялни практики в творчеството на Е.-Е. Шмит. Анализират се два филма, на които писателят е сценарист и режисьор : екранизацията на текста „Оскар и розовата дама“, филмът „Одет Тулмонд“ и белетристичната му адаптация. Макар и в различни жанрове, творбите се отличават със сходна визуална стилистика и съдържат интермедиялни сцени, съчетаващи музика и хореография. Тематизацията на писането, репрезентациите на поетиката на грижата, находчивото пресъздаване на субективни и емпатични (съ)преживявания са сред елементите, които отразяват хуманистичната философия и почерка на Шмит, разпознаваеми на страницата и на екрана.

Резюме на френски:

Résumé: Les auto-adaptations étudiées dans cet article font partie du large éventail de pratiques intermédiaires dans l'œuvre d'E.-E. Schmitt. Deux films écrits et réalisés par Schmitt sont analysés : l'adaptation cinématographique *d'Oscar et la dame en rose* et le film *Odette Toulemonde*, ainsi que sa novélisation. Même si leurs genres diffèrent, les films ont un style visuel similaire et comprennent des scènes intermédiaires, combinant musique et chorégraphie. La thématisation de l'acte d'écriture, les représentations de la poétique du soin et la description inventive d'expériences intimes et empathiques apparaissent comme des traits saillants de la philosophie humaniste de Schmitt, de même que son style, reconnaissable sur la page et à l'écran.

3. Antoaneta Robova, Malinka Velinova, « **Normes et réécritures, mythes et reformulations: le cas des littératures romanes** », *Philological forum*, № 1 (15), 2022, 19-32, ISSN:2367-8119; ISSN (online): 2534-9473.

Резюме на български:

Статията е предговор (20 стандартни стр.), въвеждащ в тематичния брой на сп. „Филологически форум“ (брой 1 (15)), който предлага нови перспективи и съвременни подходи към широк спектър от проблеми, свързани с пренаписването, преформулирането и преосмислянето на нормите, изследвани в конкретни проявления в полето на романското литературознание. Научният предговор предлага критичен обзор на съвременни публикации в областта на митокритиката, най-вече във взаимодействията ѝ с интертекстуалността и интермедиялността. Предговорът съдържа и научен преглед на статиите на шест млади изследователи. Статиите са организирани в две тематични секции с фокус върху завръщането на митичните фигури и върху формите на пренаписване и преформулиране. Предговорът, както и статиите, са посветени на научни проблеми, свързани с елементите на повторение и обновяване, процесите на семантично изграждане и естетическа приемственост.

Резюме на френски:

Résumé : Cet article constitue une introduction au numéro thématique du *Forum Philologique* (numéro 1 (15)), qui offre de nouvelles perspectives et des aperçus contemporains sur un large éventail de questions liées à la réécriture, à la reformulation et à la réinvention des normes, tout en explorant des cas dans le domaine des littératures romanes. Reflétant l'agencement du contenu du numéro, cette introduction contient un état de l'art critique de la recherche contemporaine dans le domaine de la mythocritique liée à différentes formes d'intertextualité et d'intermedialité. L'article contient également une présentation des contributions de six jeunes chercheurs, organisées en deux sections qui se concentrent respectivement sur le retour des figures mythiques et sur les formes de réécriture et de reformulation. L'introduction et toutes les contributions visent à évaluer l'importance des éléments de répétition et de renouvellement, les enjeux des processus de construction sémantique et de continuité esthétique.

4. Антоанета Робова, „**Фотографски практики и трансгресивни естетики в романа на Ерик-Еманюел Шмит „Когато бях произведение на изкуството“**“, *Филология*, бр. 36, 2019, 56-69, ISSN (print):0204-8779.

Резюме на български:

В романа си „Когато бях произведение на изкуството“ Е.-Е. Шмит потапя читателите в света на съвременното изкуство, от гледната точка на персонажа-разказвач Тацио Фирели. В ретроспективен разказ от първо лице се описва физическата трансформация на младия мъж Тацио в „живата скулптура“ *Адам бис*. В научното изследване (19.5 стандартни стр.) се анализират както фотографските образи, обвързани с определени функции на фотографските практики, така и някои съвременни трансгресивни естетики, подчинени на общата стратегия за манипулация на Зевс-Петер Лама. Нарастващата медийна видимост на изображенията и деперсонализацията на референта, сведен до предмет за визуална консумация, ситуират човека-експонат в плоскостта на зрелището и сензацията. Трансформиран в „обезпокоително-странен“ предмет на изкуството и лансиран като продукт на пазара на изкуство, Тацио-Адам проследява и описва художествени течения, пърформанси и творци от парадоксалната гледна точка на одушевено произведение на изкуството. Погледът към многообразието от трансгресивни естетики има иронично-сатиричен заряд, а препратките към творби и явления в света на изкуството от втората половина на XX век отразяват крайностите при стремежа към самоцелни иновации.

Резюме на френски:

Résumé : Dans son roman *Quand j'étais une œuvre d'art*, Éric-Emmanuel Schmitt introduit le lecteur dans le monde de l'art contemporain du point de vue du protagoniste. Le personnage et narrateur Tazio Firelli décrit dans un récit rétrospectif à la première personne sa propre transformation physique de jeune homme en sculpture vivante nommée Adam bis. L'objectif de cet article est d'analyser les images photographiques en relation avec les fonctions des pratiques photographiques et d'examiner certaines esthétiques contemporaines transgressives, liées à la stratégie générale de manipulation développée par l'artiste Zeus-Peter Lama. La visibilité médiatique croissante des représentations et la dépersonnalisation du modèle, réduit à l'état d'objet de consommation visuelle, réduisent l'homme-objet d'art à l'état d'une sensation spectaculaire. Transformé en une œuvre d'art d'une inquiétante étrangeté et lancé comme un produit sur le marché de l'art, Tazio découvre et décrit divers mouvements artistiques, performances et artistes du point de vue paradoxal d'une œuvre d'art vivante. Son angle de vue sur la multiplicité des esthétiques transgressives est ironique et satirique ; les références et les allusions à différentes œuvres d'art et à des phénomènes du monde de l'art de la seconde moitié du XXe siècle reflètent les excès générés par la volonté d'innovations radicales.

5. Антоанета Робова, „**Разновидности на римейка в три версии на филма на Паоло Дженовезе „Перфектни непознати“: интермедиялни обновления и степени на изменение**“, „Повторение, обновление – практики на римейка“, Огнян Ковачев, Александър Донеv, Антоанета Робова, Галина Георгиева, Гергана Фъркова, Регина Койчева (ред.), *Studia Litteraria Serdicensia*, 2021, кн. 1, Издателски център „Боян

Пенев“, ИЛ – Българска академия на науките, София, 2021, 261-275, ISSN (print):2738-7631, ISSN (online):2738-7631.

Резюме на български:

Филмът на Паоло Дженовезе „Перфектни непознати“ от 2016 г. се радва на висок зрителски интерес, до месец юли 2019 г. има 18 римейка и влиза в „Книгата за рекорди на Гинес“. Сравнителният анализ включва италианския филм, испанската интерпретация, френския римейк и руската киновариация. Статията (17 стандартни стр.) изследва интермедиялния заряд на оригиналния филм, в който смартфонът функционира като диспозитив, генериращ вторични разкази в обрамчващия кинонаратив. Обособяват се формите на римейка като „транскултурна адаптация“ (Hutcheon 2006) с различна степен на повторение, трансформиране и обновление. Предпоставките за високото ниво на „адаптируемост“ на филма се свързват с новаторската интермедиялна композиция в съчетание с потенциал за авторско претворяване и адаптиране към локални контексти на рецепция.

Резюме на френски:

Résumé: Sorti en 2016, le film *Perfetti Sconsciuti* de Paolo Genovese, qui a reçu un accueil très favorable, a fait l'objet de 18 remakes jusqu'en juillet 2019 et a été inscrit dans le "Livre Guinness des records". Cette étude de cas comparative analyse le film italien, sa version espagnole, ainsi que le remake français et la variation russe. L'article explore le contenu intermédiaire du film original représentant le smartphone comme un dispositif générant des récits emboîtés dans l'intrigue principale. Les formes de remake en tant qu'une "adaptation transculturelle" (Hutcheon, 2006) sont liées à différents degrés de répétition, de transformation et de renouvellement. Les prémisses de la « faculté d'adaptation » élevée du film (Hutcheon 2006) sont associées à la structure intermédiaire innovante et à la plasticité de l'intrigue réadaptable aux contextes de réception locaux.

IV. Статии в редактирани сборници от международни конференции и колективни токове, издадени в чужбина

1. Antoaneta Robova, « *Aventures intertextuelles et quête du trésor dans **Le chercheur d'or, Voyage à Rodrigues et La Quarantaine de Jean-Marie Gustave Le Clézio*** », *Un trésor de textes. Images, présences et métaphores du trésor dans la langue et la littérature françaises. Études réunies par Anna Bettoni et Marika Piva*, Anna Bettoni, Marika Piva (ed.), Leo S. Olschki editore, Firenze, 2020, 205-217, ISBN:978 88 222 6679 8.

Резюме на български:

Романът „Златотърсачът“ и дневникът „Пътуване до Родриг“ представляват два допълващи се текста, изграждащи общото приключение и описанието на търсенията на митичния пътешественик по следите на Златното руно и на дядото на автора, чиято родова легенда писателят съживява. В научното изследване (19 стандартни стр.) се проследяват имплицитните препратки към гръцкия мит в техния интратекстуален диалог с романа „Карантината“, в който наратологично се остойностява женският персонаж, изпълняващ

роля на помощничка, подкрепяща протагониста в опитите му за оцеляване. Облагородяващата митична интерпретация на Льо Клезио се анализира, по семиотичния модел на Греймас, в светлината на полисемичната изотопия на златото и на интертекстуалните приключения и вариации по митичната матрица за златотърсачеството.

Резюме на френски:

Résumé : Le roman *Le chercheur d'or* et le journal *Voyage à Rodrigues* constituent les deux volets de la même aventure de l'écriture des quêtes du chercheur mythique de la Toison d'or et du grand-père chercheur d'un trésor. Les allusions au mythe grec trouvent des échos intertextuels dans le roman *La Quarantaine* où se trouve valorisé le personnage de l'adjuvante complice contribuant à la survie du protagoniste. L'interprétation leclézienne des épreuves mythiques est étudiée, suivant le modèle de Greimas, à l'éclairage de l'isotopie polysémique de l'or et des aventures intertextuelles comme autant de variations du canevas mythique de la quête du trésor.

2. Antoaneta Robova, « **Métamorphoses cinématographiques contemporaines de Don Juan** », *Myth and Audiovisual Creation*, Manuel Losada and Antonella Lipscomb (eds.), Logos Verlag, Berlin, 2019, 153-163, ISBN:978-3-8325-4966-4.

Резюме на български:

При преминаването от XX към XXI век, киното проблематизира и преосмисля донжуанизма в режим на трансформация и модернизация на инвариантите на мита. В статията (15 стандартни стр.) се разглеждат доминанти и общи насоки за трансформация в корпус от седем филма, за да се открият естетическите обновления в митокритическа и компаративна перспектива. Анализират се филми, които представят донжуанизма като патология, свързана с компулсивни поведения и форми на зависимост, но и с митоманска и нарцистична симптоматика (*Мъжът, който обичаше жените*, *Дон Хуан де Марко*, *Дон Жон* и *Алфи*). Изследват се и други модуси и примеси на съвременните донжуански превъплъщения и проявления: носталгичната остраниеност на застаряващия Дон Жуан (*Прекършени цветя*) и романтичната трансформация на преобразования донжуан (*Непосилната лекота на битието*, *Дон Хуан де Марко*, *Дон Жон*). Наблюдаваните общи тенденции при претворяването на митичната фигура се свързват с жанрови и естетически особености на съвременното киноизкуство.

Резюме на френски:

Résumé : A partir de la deuxième moitié du XXe et au tournant du XXIe siècle, le cinéma problématise et réinvente le donjuanisme sur un régime de transformation et de modernisation des invariants mythiques de base. Cet article adopte une approche mythocritique comparative lors de l'analyse de sept films et relève les dominantes et convergences des renouvellements esthétiques. Des films comme *L'Homme qui aimait les femmes*, *Don Juan DeMarco*, *Don Jon* et *Irrésistible Alfie* présentent le donjuanisme comme un trouble pathologique associé à des comportements addictifs ou compulsifs, à des symptômes mythomanes ou narcissiques. La posture nostalgique distanciée d'un Don Juan étran­gisé et vieillissant (*Broken Flowers*) et la conversion du personnage

donjuanesque en amoureux romantique (*L'Insoutenable légèreté de l'être, Don Juan DeMarco, Don Jon*) constituent d'autres voies de réinvention reflétant les codes esthétiques et les particularités génériques du cinéma contemporain.

3. Antoaneta Robova, « **Silence et violence dans le roman "Oh..." de Philippe Djian** », Agapes francophones 2017. Etudes de lettres francophones. Actes du XIIIe Colloque International d'Etudes Francophones (CIEFT 2017) « Silence(s) » tenu à l'Université de l'Ouest de Timisoara, les 17-18 mars 2017, Ioana Marcu, Andreea Gheorghiu, Ramona Malita, Dana Ungureanu (eds), JATEPress, Université de Szeged, Hongrie, 2018, 217-227, ISBN:978-963-315-357-4.

Резюме на български:

Научното изследване (18.5 стандартни стр.) разглежда формите и наратологичните функции на мълчанието, което обгръща травматичния опит на разказвачката и основен персонаж в този роман на Филип Джиан, наподобяващ стила на автофикционално писане. Мълчанието на героинята се напластява и сгъстява поради два травматични епизода на насилие: извършените от баща ѝ чудовищни престъпления и изнасилването, на което тя става жертва в началото на сюжета, разказван от първо лице. Анализират се механизмите на повествованието, чиито сюжетни линии се задвижват от различни модуси на мълчанието на Мишел, което предпоставя поредица от трансгресивни сцени, довели до фаталната развръзка. Различните форми на премълчано, неизречимо и елиптично в сюжетните линии се разглеждат в светлината на наративните функции на мълчанието и на неговите патологични импликации.

Резюме на френски:

Résumé : L'article étudie les formes et les fonctions narratologiques du silence qui empreint l'expérience traumatique de la protagoniste et narratrice dans ce roman de Philippe Djian, pastichant le style de l'écriture autofictionnelle. Le silence de la protagoniste s'articule autour de deux épisodes de violence traumatisants : les assassinats perpétrés par son père et le viol dont elle est devenue la victime et par lequel s'ouvre son récit à la première personne du singulier. Sont analysées les modalités narratives selon lesquelles le silence de Michèle contamine le texte et fait avancer l'intrigue centrale du roman dans une logique de transgressions jusqu'au dénouement fatal. L'imbrication des déclinaisons du non-dit, de l'interdit et de la parole elliptique dans les fils narratifs est examinée au prisme des fonctions narratives d'un silence aux consonances morbides.

V. Статии и студии в редактирани сборници от национални и международни конференции и в колективни токове, публикувани в България

1. Антоанета Робова, „**Вариации и конфигурации на персонажите в пет версии на филма „Перфектни непознати“**“, XVIII научна конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии, Мадлен Данова (съставител), Унив. изд. "Св. Климент Охридски", София, 2022, 113-121, ISBN:2738-8158.

Резюме на български:

Синхроничните римейкове на италианския филм „Перфектни непознати“ са показателни за неговата транснационална адаптируемост и оригинална драматургична матрица. Ключово значение за успеха на адаптацията, според тезата на тази статия, има диапазонът на изменение на характеристиките и отношенията на героите. Компаративната статия (14 стандартни стр.) изследва с наратологични и семиотични методи базисната конфигурация на персонажите и нейните вариации в пет от най-успешните филмови версии (италианска, френска, испанска, немска и руска). Динамиката на драматургичните взаимодействия и степента на диснарация при развързката разкриват спектъра на миметична и аксиологична трансформация при различните адаптации на творбата.

Резюме на френски:

Résumé : Les remakes synchroniques du film italien *Perfetti sconosciuti* sont révélateurs de sa faculté d'adaptation transnationale et de sa matrice dramatique originale. Une importance cruciale pour le succès des adaptations, selon l'argumentation de notre article, a le diapason de transformation des caractéristiques et des configurations des personnages. Notre étude comparative applique des méthodes narratologiques et sémiotiques pour analyser la configuration de base des personnages et ses variations dans cinq versions filmiques parmi les plus réussies (l'hypofilm italien et ses versions française, espagnole, allemande et russe). La dynamique des interactions des personnages et le degré de disnarration lors du dénouement reflètent les enjeux de la transformation mimétique et axiologique dans les différents remakes.

2. Антоанета Робова, „Иронични похвати и сатирични щрихи при изобразяването на артиста и неговата творба в романа на Ерик-Еманюел Шмит „Когато бях произведение на изкуството“, *Шестнадесета научна конференция на нехабилитираните преподаватели и докторанти от Факултета по класически и нови филологии*, Мадлен Данова (съст.), Унив. изд. "Св. Климент Охридски", София, 2019, 81-87, ISSN (print): 2738-8158.

Резюме на български:

В статията (10 стандартни стр.) се анализират ироничните похвати, използвани за изобразяването на произведенията на псевдо изкуството на скулптора Зевс-Петер Лама. Обект на анализ е и сатиричната насоченост на наратива за трансформацията на Тацио Фирели в живата скулптура *Адам бис*. Разглеждат се ироничните импликации на техники, сред които вътрешната фокализация и автобиографичния режим на ретроспективен разказ, които допринасят за засилване на сатиричното звучене при противопоставянето на категориите човешкост-нечовешкост, меркантилизъм-талант.

Резюме на френски език:

Résumé : L'article se propose d'analyser les procédés ironiques mis en œuvre pour dépeindre l'esthétique mystificatrice de l'artiste contemporain fictif Zeus-Peter Lama, ainsi que la tonalité

satirique du récit de la transformation de Tazio Firelli dans la sculpture vivante *Adam bis*. Nous étudions différents procédés comme la focalisation ironique et la narration autobiographique analeptique. Ainsi, la portée satirique des procédés ironiques renforce les effets d'opposition au sein des dichotomies humain-inhumain ; talent-mercantilisme.

3. Antoaneta Robova, « **Modulations affectives des images photographiques et variations sur le motif de l'œil mécanique dans l'œuvre de Milan Kundera** », *Visual Worlds: The Aesthetics and Politics of Affect. Mondes visuels: esthétique et politique de l'affect*, Kornelia Slavova, Isabelle Boof-Vermesse, Elena Dineva (eds), Polis Publishers, Sofia, 2018, 166-173, ISBN:978-954-796-066-4.

Резюме на български:

Статията (14.5 стандартни стр.) анализира семиотични и наратологични функции на фотографските изображения в романите на Милан Кундера. За да се изследват залозите на интермедиялната конструкция на Кундеровото изкуство на романа, се позоваваме на въведеното от Ги Скарпета понятие „примес“ (*L'impureté*, 1985), дефинирано като постмодерен симптом и методологичен инструмент. Афективната доминанта при текстовите транспозиции на визуалния похват на насладване, наречен *двойна експозиция*, допринасят за ироничното свръхкодиране в *Непосилната лекота на битието*. Анализира се и способността за мистифициране, заложен в образите, през призмата на историческата памет и фотографския симулакрум в *Книга за смях и забравата*. Медийните употреби на образа в постмодерното общество (в *Безсмъртие*) и мотивът за камерата (в *Бавността*) се проследяват през ироничния филтър на авторския стил. Синкретичната стилистика на Кундеровите романи, в диалог с визуалните изкуства, позволява да се изследват афективната и фотографската памет на някои персонажи, съхраняващи екзистенциални кадри на „ментални“ ленти.

Резюме на френски:

Résumé: L'article analyse le fonctionnement sémiotique et narratologique des images photographiques dans l'œuvre romanesque de Milan Kundera. Pour cerner les enjeux de la construction composite et intermédiaire de l'art du roman kundérien, nous évoquons la notion d'« impureté » introduite par Guy Scarpetta (*L'impureté*, 1985) et définie comme symptôme postmoderniste et outil méthodologique. Le code affectif dominant dans les transpositions textuelles du procédé de la double exposition assure le surcodage souvent ironique du récit (*L'Insoutenable légèreté de l'être*). Par ailleurs, le pouvoir mystificateur des images est analysé du point de vue de la mémoire historique et du simulacre photographique (*Le livre du rire et de l'oubli*). L'obsession médiatique de l'image dans la société postmoderne (*L'Immortalité*) ainsi que le motif de la caméra (Kundera, *La Lenteur*) sont étudiés sous l'angle de l'écriture ironique de Kundera. Enfin, la portée syncrétique du roman kundérien, interférant avec les arts visuels, donne lieu à des analyses de la mémoire affective et photographique, fixant les images existentielles, ainsi que des modulations affectives des « photos mentales » de quelques personnages kundériens.

4. Antoaneta Robova, « **Ulysse from Bagdad d'Eric-Emmanuel Schmitt : les métamorphoses contemporaines de quelques figures mythiques** », *Réécriture et variation. Actes du Colloque international organisé à l'occasion des 90 ans de la fondation du Département d'Etudes romanes Sofia 2-3 novembre 2013*, Vessela Guenova (dir.), Presses universitaires St Clément d'Ohrid, Sofia, 2017, 223-236, ISBN:978-954-07-4182-6.

Резюме на български: Статията (11 стандартни стр.) е посветена на анти-носталгичната одисея на героя в романа на Ерик-Еманюел Шмит *Одисей from Багдад* през призмата на митокритически и интертекстуален анализ. Модусите на трансформация на Омировия субстрат и по-конкретно митоморфозите на модернизирани митични фигури и създания разкриват динамиката на преобръщане на класическия митичен сюжет. Разглежда се преосмислянето на митичния разказ при преноса му в съвременен социо-исторически контекст. Обновените превъплъщения на хитроумния пътешественик и на свързаните с приключенията му женски образи, както и промяната в съдбовната му траектория, се анализират от гледна точка на практиките на хипертекстуално обновление.

Резюме на френски:

Résumé : L'article étudie l'odyssée anti-nostalgique du protagoniste du roman *Ulysse from Bagdad* d'Éric-Emmanuel Schmitt dans une perspective mythocritique et intertextuelle. Les modes de transformation du substrat homérique et plus particulièrement les *mythomorphoses* des figures réactualisées révèlent la dynamique de renversement du syntagme mythique de base en vue des nouveaux enjeux du transfert dans un contexte socio-historique contemporain. Les avatars du navigateur « aux mille ruses » et de ses compagnes, fatidiques ou épisodiques, ainsi que les métamorphoses insolites de quelques créatures mythiques, sont analysés du point de vue des pratiques de modernisation hypertextuelle.

5. Antoaneta Robova, « **Séduction et transgression dans les romans *Don Juan des forêts* (Béatrix Beck) et *Don Juan* (Denis Tillinac) : deux cas de donjuanisme morbide** », Normes et transgressions dans les littératures romanes, Malinka Velinova, Thierry Laurent (dir.), CU Romanistika, Sofia, 2017, pages:29-45, ISBN:978-954-354-007-5.

Резюме на български:

Студията (22.5 стандартни стр.) е посветена на романите на Беатри Бек (*Don Juan des forêts*) и на Дени Тилинак (*Don Juan*), в които се обновява донжуанската парадигма и се трансформират трансгресивните жестове на митичния съблазнител. Анализираме в митокритическа и интертекстуална перспектива две превъплъщения на митичния либертин, които представляват случаи на патологичен донжуанизъм. Интертекстуалната плътност и похватите за претворяване на митичната матрица се разглеждат в компаративен план, за да се изведат (между)текстовите механизми за модернизирани на фигурата на Дон Жуан в края на ХХ век. Въз основа на анализа на аномалиите на донжуановото желание и съвременните форми на санкция на морбидния донжуанизъм се изследват пределите и митоморфозите на донжуанизма.

Резюме на френски:

Résumé : L'article est consacré aux romans de Béatrix Beck (*Don Juan des forêts*) et de Denis Tillinac (*Don Juan*) qui tendent à renouveler le paradigme donjuanesque en réactualisant sa gestuelle transgressive. Nous analysons dans une approche intertextuelle et mythocritique les deux avatars du libertin mythique qui représentent des cas de donjuanisme pathologique. La densité intertextuelle et les procédés de réinvention du patron mythique sont analysés dans une perspective comparative pour dégager les dispositifs (inter)textuels de réactivation de la figure donjuanesque dans le contexte du XXe siècle finissant. Les limites et les mythomorphoses du donjuanisme sont explorées par l'étude des anomalies du désir donjuanesque et du fonctionnement des mécanismes contemporains de sanction de la donjuanité morbide.

6. Antoaneta Robova, « **Gestes de défi et gestes de déni dans *Risibles amours* et *La valse aux adieux* de Milan Kundera. Fragments d'un parcours donjuanesque** », *L'éloquence des gestes. Enjeux linguistiques et interculturels de la politesse. Actes du Colloque international 5-6 novembre 2011*, Vessela Guenova (dir.), Presses universitaires St Clément d'Ohrid, 2015, 289-304, ISBN:978-954-07-3927-4.

Резюме на български:

Статията (18 стандартни стр.) анализира в митокритическа и интертекстуална светлина функционирането и трансформациите на жестове и мотиви, характерни за донжуанския образ в сборника *Смешни любви* и в романа *Валс на раздялата* на Милан Кундера. В новелата „Едуар и Господ“ се разглеждат нови категории предизвикателни жестове на незачитане на социо-политическите норми – по-конкретно в контекста на тоталитарния режим в Чехословакия, както и преобръщане на някои традиционни мотиви, свързани с донжуанизма. Разграждането на либертинския хабитус при взаимодействие с по-активни женски персонажи в театралната новела „Колоквиумът“, както и преразпределянето и актуализирането на някои типични за Дон Жуан митеми в романа *Валс на раздялата* се изследват през призмата на (де)конструирането на традиционните донжуански сюжети в прозата на Кундера.

Резюме на френски:

Résumé : L'article analyse dans une approche mythocritique et intertextuelle le fonctionnement et la transformation de quelques gestes et motifs constitutifs du patron donjuanesque dans le recueil *Risibles amours* et dans le roman *La valse aux adieux* de Milan Kundera. Les manifestations des gestes de défi aux règles socio-politiques du régime totalitaire en Tchécoslovaquie et le déni de certains motifs donjuanesques classiques sont examinés dans la nouvelle « Edouard et Dieu ». La décomposition de la gestualité libertine face aux personnages féminins plus actifs dans la nouvelle théâtrale « Le Colloque » ainsi que la redistribution de certains mythes donjuanesques dans le roman *La valse aux adieux* sont étudiées au prisme de la (dé)construction des syntagmes donjuanesques dans l'œuvre de Kundera.

7. Antoinetta Robova, « **Les géométries passionnelles et actantielles dans *L'Immortalité* et *L'Insoutenable légèreté de l'être* de Milan Kundera** », *Les relations triangulaires. Actes du Colloque international de Sofia, 25-26 octobre 2008*, Stoyan Atanassov, Irena Kristeva, Elena Meteva, Margarita Rouski, Rennie Yotova (dir.), Presses universitaires St Clément d'Ohrid, 2014, 295-306, ISBN:978-945-07-3725-6.

Резюме на български:

Статията (17 стандартни стр.) разглежда триъгълните конфигурации на персонажите в два романа на Милан Кундера. Функциите им за изграждането на доминананти в тематичните ядра са показателни за есеистичните рефлексии в двете творби. Анализите на триъгълниците Пол-Лора-Аньес и Аньес-Рубенс-студентката в *Безсмъртие* показват наратологичната и тематична роля на Аньес. Сходна тематична и наратологична роля изпълнява персонажът Сабина, общ за триъгълните конфигурации Томаш-Тереза-Сабина и Сабина-Франц-студентката в *Непосилната лекота на битието*. Въвеждаме понятието *геометрия на скачените триъгълници* и показваме, че триъгълниците, при своето (де)конструиране, допринасят за авторефлексивното изследване на възможните екзистенциални траектории и на повествователните им проявления. Посредством свързващите триъгълниците персонажи – Сабина и Аньес – се изгражда граничното смислово поле между полюса на лекотата (заложен в персонажите Томас и Рубенс) и полюса на тежестта (кодиран в персонажите Тереза и Лора).

Резюме на френски:

L'article étudie les configurations triangulaires dans deux romans de Milan Kundera. Leur importance dans la construction de noyaux thématiques récurrents est représentative des méditations essayistiques développées dans les romans. Les triangles Paul-Laura-Agnès et Agnès-Rubens-l'étudiante dans *L'Immortalité* permettent de dégager le rôle narratologique et thématique d'Agnès. Par ailleurs, les triangles Tomas-Tereza-Sabina et Sabina-Franz-l'étudiante dans *L'Insoutenable Légèreté de l'être* permettent de dégager une fonction thématique et formelle similaire de Sabina. Nous introduisons le terme de *géométrie des triangles communicants* pour montrer que les triangles et leurs (dé)constructions contribuent à refléter et à explorer les possibilités de l'existence et les ressources de la narration. Grâce aux personnages de raccord des triangles communicants, Sabina et Agnès, se construit l'espace frontalier entre le positif ou la légèreté avec Tomas et Rubens et le négatif ou la pesanteur avec Tereza et Laura.

8. Antoaneta Robova, « **Cas limites de la nature humaine dans trois romans d'Amélie Nothomb** », *L'idée de nature dans les littératures romanes. Actes du Colloque international*, Sofia, 29 septembre-1 octobre 2006, Stoyan Atanassov (dir.), Presses universitaires St Clément d'Ohrid, 2011, стр.:423-429, ISBN:978-954-07-3229-9.

Резюме на български:

Статията (10 стандартни стр.) проследява вътрешната интертекстуалност по тематичната линия на прекосяването на границата човешкост-нечовешкост от персонажи, които

въплътяват модуси на отклонение и на престъпление в творчеството на Амели Нотомб. Случаи на странни персонажи с патологични и девиантни поведения и на атипични разказвачи се анализират в романите *Хигиена на убиеца*, *Речи против Катилина* и *Козметика на врага*. Извеждат се и се коментират повтарящи се теми в творчеството на Нотомб и огледални похвати при модулациите на водещите тематични ядра като например: състояния на словесна и физическа хипертрофия (или атрофия); нарцисизъм и крайни проявления на ексцентричност; дехуманизиращи отклонения и патологични поведения.

Резюме на френски:

L'article est consacré à l'étude intratextuelle des actes de franchissement de la limite humain-inhumain par des personnages, figurant des modalités de l'écart et de la transgression, dans l'œuvre d'Amélie Nothomb. Des cas de personnages étranges aux comportements pathologiques et déviants et de narrateurs atypiques sont analysés dans les romans *Hygiène de l'assassin*, *Les Catilinaires* et *Cosmétique de l'ennemi*. Des thèmes récurrents dans l'œuvre de Nothomb et des effets spéculaires d'échos thématiques, comme les hypertrophies (ou atrophies) verbales et physiques ; le narcissisme et l'excentricité excessive ; les déviations déshumanisantes et les comportements pathologiques, sont relevés et commentés.

VI. Статии, издадени в чуждестранни научни издания

1. Antoaneta Robova, « Ironie romanesque, ambiguïtés de l'humour et échos de rires dans La fête de l'insignifiance de Milan Kundera », *Language and Literature - European Landmarks of Identity (Limba și literatura - Repere identitare în context european)*, №25, 2019, 65-72, ISSN (print):1843-1577, ISSN (online): 2344-4894.

Резюме на български:

Статията (15 стандартни стр.) разглежда механизмите и функциите на иронията, както и хумористичните похвати и ефекти на двузначност в романа на Милан Кундера *Празникът на незначителността*. Анализират се основните форми на ирония (синтагматична, парадигматична и интертекстуална), както и стратегията за мистификация, свързана с екзистенциалната ирония, през призмата на карнавалния дух на незначителността. Хумористичните ефекти на неуместни прояви и несъответствия, в съчетание с техниката на семантично разколебаване, генерират нееднозначност на смисловите изграждания и се свързват с прояви на „диаболичния смях“, дефиниран в *Книга за смеха и забравата*.

Резюме на френски:

Résumé : L'article examine les mécanismes et les fonctions de l'ironie ainsi que les procédés et ambiguïtés humoristiques dans le roman de Milan Kundera *La fête de l'insignifiance*. Les formes syntagmatiques, paradigmatiques et intertextuelles de l'ironie, ainsi que la stratégie de mystification et l'ironie existentielle, sont analysées à la lumière de l'esprit carnavalesque de l'insignifiance. Les effets humoristiques des décalages incongrus et la technique de la relativisation sémantique génèrent l'ambivalence des sens et révèlent les échos du « rire diabolique » défini dans *Le Livre du rire et de l'oubli*.